

*Ediție îngrijită de:
Ierom. Porfirie Nichita*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PASHOS, P.V.

**Patericul pustiului / P.V. Pashos ; trad. din limba greacă: pr. Ion Andrei
Țârlescu. - Alexandria : Cartea Ortodoxă, 2019**

ISBN 978-606-529-377-9

I. Țârlescu, Ion Andrei (trad.)

2

Difuzare:

Nichita Ion

tel. 0234 543 705

0745 658 061

P.V. PASHOS

PATERICUL PUSTIULUI

*Carte tipărită cu binecuvântarea
Preasfințitului Părinte GALACTION
Episcopul Alexandriei și Teleormanului*

*Traducere din limba greacă
Preot Ion Andrei Țârlescu*

*Cartea Ortodoxă
Alexandria - 2019*

capului meu; atunci am întins mâna și l-am prins, iar acela s-a revărsat, intrându-mi în gură”.

Părintele I-a mulțumit lui Dumnezeu, apoi s-a întors către monah și-i zice: „Iată, Dumnezeu ți-a primit pocăința! De acum încolo să fii foarte atent la tine”. Iar fratele i-a răspuns, zicând: „Sfinte părinte, eu, de acum încolo, am să rămân cu tine până când am să mor”.

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
Cuvântul editorilor	7
PARTEA I	
LUPTA CU PATIMILE	11
Despre evlavie	13
Despre înfrânare	31
Despre desfrânare	62
Despre sărăcie și lăcomie	105
PARTEA A II-A	
DESPRE RUGĂCIUNE ȘI ASCULTARE ...	119
Prolog	121
Despre trezvie	125
Despre rugăciune	157
Despre ospitalitate	167
Despre ascultare	181

DESPRE SMERENIE	201
Cuvânt înainte	203
Despre smerenie	205
ANEXĂ	239
Alte întâmplări asemănătoare	239

PARTEA I

LUPTA CU PATIMILE

**Despre evlavie, înfrânare, desfrânare,
sărăcie și lăcomie**

DESPRE EVLAVIE

Marele avva Antonie, ne-a spus: „Având mereu frica lui Dumnezeu în fața ochilor noștri, la ceasul morții noastre să cercetăm, să urâm lumea și toate lucrurile lumii. Să urâm orice fel de odihnă trupească; să ne lepădăm de această viață trecătoare, ca să trăim împreună cu Dumnezeu viața cea veșnică (Romani 6, 11). Acest lucru va cere Dumnezeu de la noi în ziua Judecării. Deci, trebuie să flămânzim, să însetăm, să cunoaștem goliciunea trupului, privegherea, doliul, suspinul din adâncul inimii noastre și, în acest fel, să încercăm dacă avem valoare de fii ai lui Dumnezeu. Să iubim tristețea, ca să-L găsim pe Dumnezeu; să ne disprețuim trupul, ca să se mântuiască sufletul nostru”.

2. Despre avva Arsenie ziceau că întreaga sa viață, în timp ce își făcea lucrul de mână, ținea în mâna sa o bucată de pânză, ca să-și șteargă lacrimile care îi curgeau din ochi.

3. Un monah a mers și l-a întrebat pe avva Amona: „Poți să-mi spui un cuvânt de mântuire, părinte?”. Iar acela a răspuns: „Mergi și să ai mereu

gândul pe care îl au răufăcătorii care se găsesc în închisoare. Aceia, după cum știi, îi întrebă pe oameni și pe gardieni: «Unde se află marele stăpân? Când vine?», și plâng de agonia așteptării. Astfel trebuie să fie și monahul, adică să fie atent și să se trudească pentru sufletul său, zicând: «Vai de mine! Cum am să stau în fața divanului de judecată a lui Hristos, și cum am să dau socoteală pentru viața mea?». Dacă în acest fel ești atent și îți cercetezi viața, doar atunci poți să nădăjduiești în mântuire”.

4. Un sfânt părinte, legat de evlavie, sfătuia: „Când stai în chilia ta, să-ți aduni mintea și să-ți amintești de ceasul morții. Privește la moartea trupului, gândește-te la necaz, amintește-ți de durerea ta, înțelege și învinuiește zădărnicia lumii, arată-ți în indulgența și importanța ta oricâtă sânguință este nevoie, ca să poți, prin orice mijloc, să rămâi la aceeași dăruire și la același scop al izbânzii, fără să deznădăjduiești. Mai amintește-ți și de clipa judecății în iad, și bagă-ți bine acest gând la cap: cum oare sunt sufletele acolo, în care tăcere prea amară, sau ce suspine înfricoșătoare sunt acolo; cât de mare este frica și agonia în care sufletele se găsesc, și cu ce nădejde așteaptă acea durere nesfârșită și lacrima sufletească și nesfârșită. Mai amintește-ți și de ziua Învierii, când toate se vor înfățișa la Dumnezeu.

Amintește-ți și de acel divan înfricoșător de judecată. Adu în fața ochilor tăi toate răutățile care

îi așteaptă pe păcătoșii nepocăiți, de rușinea lor față de Dumnezeu, față de Hristos, față de îngeri, de arhangheli, de puteri și față de toți oamenii; gândește-te la toate pedepsele, la focul cel veșnic, la chinul cel nesfârșit al viermilor celor mâncători de carne, de tartar, de întuneric și, mai presus de toate, de scrâșnirea dinților, de frică și de toate chinurile. Apoi, adu-ți aminte și închipuie-ți toate bunătățile care îi așteaptă pe drepti: a fi casnic al lui Dumnezeu, al Tatălui, al lui Hristos, al îngerilor, al arhanghelilor, al puterilor și al întregului nor al sfinților; gândește-te la împărăția cea cerească și la bunătățile ei, la bucurie și la fericire.

Amintește-ți acestea două și, când te gândești la judecata păcătoșilor, să suspini, să lacrimezi și îmbracă-ți sufletul în doliu, fiindu-ți frică să nu ajungi la același necaz. Și când, iarăși, te gândești la bunătățile care îi așteaptă pe drepti, să te bucuri și să te veselești, având grijă, cu toată sânguința, ca acestea să le ai, iar de celelalte să te ferești. Ia aminte nu cumva acestea să le uiți vreodată, fie că te găsești în chilia ta, fie undeva pe afară. Și să nu neglijezi vreodată înțelepciunea ta cea mare, ca să te ferești astfel de aceste gânduri vătămătoare și necurate”.

5. Avva Ilie zicea: „Mie, de trei lucruri îmi este frică: unul este atunci când este vorba să-mi iasă sufletul din trup, altul este întâlnirea mea cu Dumnezeu, iar al treilea este atunci când este vorba

ca la Judecată să iasă decizie judecătorească pentru mine”.

6. Avva Isaia zicea: „Cel care duce viața de pustnic trebuie neapărat să-i fie frică de Dumnezeu și de întâlnirea cu Acesta, căci cât timp inima sa este atrasă de păcat, frica de Dumnezeu nu s-a sălășluit încă înăuntrul său”.

7. Avva Petru, ucenic al lui avva Isaia, zicea despre părintele său: „L-am vizitat pe când a fost bolnav și l-am văzut că suferă mult. Și acela, când m-a văzut că mă supăr că îl vedeam în această stare, mi-a spus: «Această boală nu este trudă mare și durere, fiindcă există așteptarea odihnei și de aceea nu mă supăr că eu sufăr; însă mă zdrobește frica de ceasul preaîntunecat al Judecății, când mă vor arunca în fața ochilor lui Dumnezeu, și atunci nu se va mai găsi nimeni să-mi spună vreun cuvânt de mângâiere și nici nu va mai exista pentru mine vreo speranță de odihnă»”.

8. Același avva, altădată, a spus: „Odată am mers să-l văd pe părintele și l-am găsit grav bolnav. Iar acela, văzându-mi inima că este atât de tristă, mi-a spus: «Trăind aceste boli, păstrez mereu în minte acel ceas amar al Judecății, căci sănătatea trupului celui muritor nu are niciun folos, deoarece trupul caută sănătatea cărnii înaintea celei a sufletului. Și pomul care este udat în fiecare zi, niciodată nu va apuca să se usuce»”.

9. Avva Isaia zicea: „Vai de mine, cel ce sunt îmbrăcat cu numele lui Dumnezeu, fiindcă sunt în

slujba dușmanilor Săi! Vai de mine, fiindcă fac cele la care privește cu dezgust Dumnezeu și de aceea nu mă vindecă”.

10. Teofil, acel fericit arhiepiscop, când se apropia ceasul să moară, zicea: „Fericit ești avva Arsenie, fiindcă ai avut mereu o gândire vie în acest ceas!”.

11. Monahii povestesc faptul că odată, când frații se găseau la trapeză și mâncau, un monah dintre ei râdea. Când l-a văzut, avva Ioan Colov a plâns, zicând: „Oare ce are acest frate în inima sa de a râs, în timp ce ar fi fost dator să plângă, în timp ce mănâncă la o trapeză comună a iubirii?”.

12. Avva Iacov zicea: „Așa cum opaițul, când se aprinde într-o odaie întunecoasă o luminează, la fel se întâmplă și cu frica de Dumnezeu: când aceasta intră în inima omului îl luminează și îl învață toate poruncile și toate virtuțile”.

13. Unii monahi au mers și l-au întrebat pe avva Macarie Egipteanul: „Sfinte părinte, cum se întâmplă că trupul tău este slăbănogit și atunci când postești și când nu postești?”. Și părintele le-a răspuns cu aceste cuvinte: „Lemnul pe care îl ținem în mână și prăjim mâncarea pe foc, încetul cu încetul este mâncat și el de flăcări. Tot așa se întâmplă și cu omul care și-a curățit mintea cu frica lui Dumnezeu: această frică de Dumnezeu îi macină și trupul său!”.

14. Se povestește despre avva Macarie cel Mare că, pe când umbla în pustie, a găsi aruncat un

craniu de mort, și după ce l-a mișcat puțin cu toiagul, îl întreabă părintele: „Cine ești? Răspunde-mi”. Iar craniul i-a vorbit și i-a spus: „Eu am fost arhieru al grecilor (adică al păgânilor), care au locuit odată în acest loc, iar tu ești avva Macarie, duhovnicul. Deci, când tu, la un moment dat, îți îndrepti gândul tău milostiv și rugăciunea spre cei care se găesc în iad, atunci aceia simt puțină mângâiere și odihnă”. Îi zice avva Macarie: „Și care este această mângâiere?”.

Atunci îi răspunde craniul: „Cât este distanța de la cer la pământ, atât este focul care arde sub picioarele noastre și peste cap. În timp ce stăm în mijlocul focului, nimeni nu poate să vadă chipul celui alt, ci suntem spate în spate, însă când te rogi tu pentru noi, cumva ni se îngăduie să ne întoarcem și să ne vedem unul pe altul, câtuși de puțin”. Atunci părintele a lăcrimat și a spus: „Trebuie să plângem pentru ziua în care s-a născut omul, dacă ceea ce tu îmi spui este mângâierea pe care o simte păcătosul în iad!”.

Peste puțin timp îl întreabă din nou pe craniu: „Nu cumva știi dacă există vreo pedeapsă mai rea decât aceasta?”. Iar craniul răspunde: „Pedeapsă mai mare este aceea care se găsește sub noi”. „Și cine se află în această pedeapsă?”, întreabă din nou părintele. „Noi, îi răspunde craniul, care nu L-am cunoscut pe Dumnezeu, cunoaștem totuși puțină milă, însă cei care L-au cunoscut și L-au respins, și

nu au trăit viața conform voinței Sale, aceștia sunt cei care se găesc exact sub noi”.

După aceea, părintele a luat craniul și l-a lăsat din nou pe pământ, și și-a continuat drumul pe care pornise.

15. Părinții muntelui Nitriei au trimis odată reprezentanți de-ai lor la avva Macarie al Schitului, ca să-l roage, zicându-i: „Sfinte părinte, ca să nu se trudească întreaga mulțime de monahi pentru a veni la tine să te vadă, te rugăm să faci efortul să vii aici, ca să te vedem mai înainte de a te chema Domnul la el”.

Nici nu a ajuns bine părintele pe muntele Nitriei și monahii s-au și adunat alături de el, iar părinții mai în vârstă îl rugau să spună un cuvânt de folos fraților. Atunci, acela le-a spus: „Să plângem, frații mei, și să curgă din ochii noștri râuri de lacrimi, mai înainte de a pleca spre cealaltă lume, fiindcă acolo lacrimile noastre ne vor arde trupurile!”, iar monahii au vărsat multe lacrimi și, căzând la pământ, cu metanie, i-au spus: „Sfinte părinte, roagă-te pentru noi!”.

16. Avva Moise a spus: „Toți cei care am fost biruiți de vreo patimă trupească să nu mai neglijăm a ne pocăi și de acum să ne plângem pe noi, mai înainte de a ne prinde acea plângere a Judecății!”.

17. Altădată, același avvă, a spus: „Omul dobândește virtuțile cu lacrimile, și tot cu lacrimi câștigă iertarea păcatelor. Fii atent când plângi, ca nu cumva să-ți înalți glasul tău, suspinând; și să nu

știe mâna ta stângă ce face dreapta” – aici, mâna stângă însemnând slava deșartă.

18. Un monah a mers la avva Pimen și l-a întrebat: „Sfinte părinte, mă tulbură gândurile și nu mă lasă să am grijă de păcatele mele, ci mă face să fiu atent doar la greșelile fratelui meu”.

Atunci, avva Pimen i-a adus la cunoștință exemplul lui avva Dioscor, care, în chilia sa, plângea neîncetat pentru păcatele sale, în timp ce ucenicul său se găsea într-o altă chilie. Mergând ucenicul să-l vadă pe părintele, l-a găsit plângând și l-a întrebat: „Părinte, de ce plângi?”. „Plâng pentru păcatele mele, fiul meu”, i-a răspuns părintele. Ucenicul l-a întrebat din nou: „Părinte, dar tu nu ai păcate!”. Atunci, părintele îi spuse: „Îți grăiesc adevărul, fiule! Dacă m-aș apleca să văd toate păcatele dinăuntrul meu, nu ajung alți patru să plângă pentru ele împreună cu mine!”. Și completează avva Pimen: „Acesta este omul care s-a cunoscut pe sine!”.

19. Odată, același avva Pimen, trecând spre Egipt, a văzut o femeie care stătea în fața unui mormânt și plângea cu lacrimi amare. Și a spus înăuntrul său: „Chiar dacă ar veni toate cele bune și frumoase ale lumii acesteia către femeia aceasta, nu ar putea să-i miște sufletul din întristarea pe care o are. Așa și adevăratul monah, trebuie ca mereu să aibă înăuntrul său întristarea pentru păcatele sale”.

20. Altădată, iarăși, însoțit de avva Anuv, avva Pimen trecea prin localitatea Diolco. Imediat ce s-au apropiat de locurile unde se aflau mormintele, văd o femeie care plângea și care vărsa lacrimi amare, și astfel s-au oprit să vadă ce se întâmplă. Au trecut pe lângă ea și, mergând puțin mai în față, au întâlnit pe cineva. Avva Pimen l-a întrebat: „Ce are această femeie de plânge atât de amarnic?” Iar acela a răspuns: „A murit soțul ei, fiul și fratele”.

Atunci, avva Pimen s-a întors către avva Anuv și îi zice: „Adevăr îți spun, cum că, dacă omul nu-și omoară toate poftele trupului său și dacă nu dobândește această întristare, nu poate ajunge un monah adevărat. Fiindcă, așa cum vedem, întreaga viață și mintea acestei femei stau în această întristare a ei”.

21. Altădată, același părinte a spus: „Întristarea are scop îndoit și misiune la fel: și în lucrul duhovnicesc își păstrează continuitatea, dar și pe om îl apără de păcat”.

22. Un monah a mers și l-a întrebat pe avva Pimen: „Părinte, ce să fac, ca să mă mântuiesc?”. Și părintele îi răspunde: „Când este vorba de a ne cerceta Dumnezeu, de care lucru ne îngrijim urgent?”. „De păcatele noastre”, a răspuns monahul. Părintele îi zise: „Atunci, deci, să intrăm fiecare în chilia noastră și acolo să stăm și să ne amintim de fiecare păcat în parte. Și atunci o să vină alături de noi Domnul nostru, să ne ajute în toate”.